

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	N.L. Voulon	Datum	12 juni 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11304333
E-mail	noortje.voulon@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang versoberingsopgave Openbare Ruimte
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Om ruimte te maken in de begroting om de doelstellingen uit het coalitieakkoord 2022-2026 te kunnen dekken, is er vorig jaar gekozen om te versoberen op het beheer van de openbare ruimte. In de financiële bijlage van het coalitieakkoord staat bij de beleidsprioriteiten het volgende: *“In het beheer van de openbare ruimte passen wij een versobering toe door te kiezen voor het standaardiseren van het materiaalgebruik en voor een lager beeldkwaliteitsniveau.”* Dit is financieel vertaald naar een bezuiniging van € 485.000 in 2023, € 735.000 in 2024 en oplopend tot een structurele bezuiniging van € 1.085.000 vanaf 2025.

In oktober 2022 bent u met de [raadsbrief Versoberingsopgave Openbare Ruimte](#) geïnformeerd over de door te voeren versoberingsmaatregelen om invulling te geven aan deze opgave. In die brief is de afweging geschetst waarom voor bepaalde maatregelen is gekozen. Daarbij is op hoofdlijnen aangegeven welke gevolgen het doorvoeren van de maatregelen kan hebben en wat de effecten zijn ten aanzien van verschillende aspecten zoals duurzaamheid en beeldkwaliteit.

De komende tijd monitoren we de effecten van de versoberingsmaatregelen op de stad op technische, maatschappelijke en financiële aspecten. Wij hebben u in de eerder genoemde raadsbrief toegezegd om u hierover vanaf 2024 jaarlijks voorafgaand aan de behandeling van de Voorjaarsnota/1^e Berap te informeren. Daarnaast hebben wij toegezegd om u voorafgaand aan de behandeling van de Voorjaarsnota/1^e Berap 2023 te informeren over de nadere uitwerking en voortgang van de versoberingsmaatregelen. Dit doen wij middels deze brief, waarbij we ingaan op de wijze waarop de maatregelen worden doorgevoerd en wat de te verwachten effecten zijn.

Schakeltijden openbare verlichting aanpassen

We passen het in- en uitschakelmoment van de openbare verlichting aan zodat deze minder branduren heeft per dag, waardoor er energie wordt bespaard. Dit houdt in dat alle openbare straatverlichting later aan gaat en eerder uitschakelt. Hierover hebben we u in de [raadsbrief](#) van 16 mei 2023 geïnformeerd. Het schakelen gebeurt op basis van het lichtniveau buiten. Dit houdt in dat op een zonnige dag de verlichting later aan gaat dan op een regenachtige dag. Het nieuwe in- en uitschakelmoment wijkt minimaal 5 tot maximaal 20 minuten af van het oorspronkelijke

schakelmoment. Alhoewel het donkerder is op straat, is er nog voldoende zicht totdat de verlichting aan of uit gaat. We beschouwen deze maatregel daarom ook als een optimalisatie van het schakelmoment, waardoor het minder vaak voorkomt dat openbare verlichting onnodig aan staat. Het minder laten branden van de verlichting heeft een positief effect op de natuur en sluit daarmee ook aan bij de ambitie uit het coalitieakkoord voor meer natuurvriendelijkere verlichting.

De ruim 600 voedingskasten van waaruit de verlichting wordt in- en uitgeschakeld voorzien we met het reguliere onderhoudswerk van een nieuw systeem. Halverwege 2024 zijn alle ruim 600 kasten uitgerust met het nieuwe systeem. Zodra een kast is voorzien van het nieuwe systeem kunnen we daar het schakelmoment aanpassen. Een deel hebben we inmiddels aangepast, in een aantal buurten schakelt de verlichting daarom al op de nieuwe manier.

Met deze aanpassing verwachten we jaarlijks een gemiddelde energiebesparing van ca. 6% te realiseren, dat komt overeen met het jaarlijks verbruik van ca. 180 huishoudens. Dat is bovenop de ca. 30% energiebesparing die we verwachten te realiseren met het versneld verleden van de openbare verlichting. De verwachte besparing is ingecalculeerd op basis van oude energietarieven. Door de huidige energiecrisis en hogere tarieven zal de totale besparing in verhouding meer zijn. Het is nog onduidelijk hoeveel dat precies is.

Constructies minder vaak reinigen

De frequentie van het reinigen van een deel van onze civiele constructies (bruggen, steigers, vlonders etc.) of onderdelen daarvan is teruggebracht. Van de constructies of delen die onderdeel zijn van doorgaande wandel- of fietsroutes is de reinigingsfrequentie niet veranderd. Wat we wel veranderd hebben, is dat we de meeste houten steigers en houten onderdelen eens in de twee jaar reinigen in plaats van jaarlijks. Verschillende bruggen en andere civiele constructies van staal en beton reinigen we elke vijf jaar in plaats van elke drie jaar. De consequentie van het minder vaak reinigen is dat sommige constructies er vervuilerd uit zien, door bijvoorbeeld een groene aanslag. Het straatbeeld kan er hierdoor rommeliger uitzien.

Zoals zijn een aantal uitzonderingen. We hebben bij het terugbrengen van de reinigingsfrequentie onder andere gekeken naar een mogelijke toename van risico's, zoals gladheid op houten bruggen en bruggedelen door algengroei. Omdat die onderdeel uitmaken van doorgaande wandel- en fietsroutes reinigen we de houten bruggen en bruggedelen onveranderd elk jaar. Daarnaast zijn er in het verleden bijzondere beheerafspraken gemaakt, zoals het jaarlijks reinigen van de civiele objecten voorafgaand aan het vaarseizoen langs de drukbezochte vaarroute over de Vecht.

Het minder frequent reinigen van de civiele constructies heeft naar verwachting geen tot minimaal effect op de technische staat van enkele onderdelen. In enkele uitzonderlijke gevallen kan dit er toe leiden dat verontreiniging specialistische manier van reinigen moet worden toegepast. Op basis van reguliere inspecties wordt dit gemonitord. De technische kwaliteit blijft te allen tijde geborgd, conform de wettelijke zorgplicht voor gemeenten om de openbare ruimte veilig en toegankelijk te houden. De maatregel zal geen toename van achterstallig onderhoud veroorzaken. Het wegwerken van het reeds geconstateerde achterstallig onderhoud zoals vastgesteld in de nota BOR gaat onveranderd door.

Uitstellen groot onderhoud elementenverharding

Het groot onderhoud van elementenverharding (klinkers, tegels) stellen we voor een deel uit. Groot onderhoud aan elementenverharding houdt in dat de verharding in een straat opnieuw wordt gelegd zodat eventuele kuilen, hobbels, losliggende stenen of open voegen worden opgelost. Het uitstellen van groot onderhoud doen we in gebieden met een lage gebruiksintensiteit en lage verkeerssnelheden, zoals woonwijken. Omdat daar het risico op een eventuele gevaarlijke situatie

laag is ten opzichte van gebieden met een hoge gebruiksintensiteit zoals drukke verkeersaders of winkelstraten.

Het uitstellen van groot onderhoud elementenverharding in woonwijken heeft tot gevolg dat de bestrating op sommige locaties meer oneffen kan zijn. Eventuele ontstane onveilige situaties lossen we op, maar dit wordt kleinschaliger aangepakt dan wanneer er bij groot onderhoud een hele straat opnieuw wordt gelegd. De technische kwaliteit blijft geborgd, conform de wettelijke zorgplicht voor gemeenten om de openbare ruimte veilig en toegankelijk te houden

Het uitstellen van groot onderhoud kan niet eindeloos. Om nieuw achterstallig onderhoud te voorkomen moet er op een gegeven moment groot onderhoud worden uitgevoerd. Daarmee is deze maatregel geen structurele bezuiniging, maar dit geeft de komende jaren wel ruimte in de begroting. Het wegwerken van het in de Nota BOR vastgestelde achterstallig onderhoud gaat ook na de bezuinigingsmaatregel onveranderd door, deze werkzaamheden kunnen niet uitgesteld worden. Dit geldt naast elementenverhardingen ook voor asfaltverhardingen.

Standaardisatie openbare ruimte

Verdere standaardisatie in het inrichten van de openbare ruimte dient verschillende doelen. Daarbij gaat het om het duurzamer inrichten en onderhouden door meer hergebruik van materialen, het besparen van kosten bij inrichting en onderhoud en het besparen van tijd en kosten in het ontwerp- en participatieproces. Bij deze verdere standaardisatie wordt de balans tussen het vastleggen van de standaard en het bieden van ruimte voor innovatie in materiaalgebruik in ogenschouw gehouden. Verder wordt een goede balans gezocht tussen uniformiteit en ruimte voor verscheidenheid binnen de Utrechtse openbare ruimte.

De vraag is welke vormen van standaardisatie het beste bijdragen aan de gestelde doelen. Daarvoor moet duidelijker worden welke voor- en nadelen deze hebben en welke vormen van standaardisatie het meeste resultaat kunnen opleveren. Voor het beantwoorden van deze vragen wordt een verkenning uitgevoerd. Deze verkenning richt zich op verdere standaardisatie van het materiaalgebruik en op verdere standaardisatie van het ontwerp- en participatieproces. Bij het uitvoeren van de verkenning wordt de huidige standaardisatie binnen Utrecht vergeleken met die in enkele andere gemeenten en worden actuele ontwikkelingen rond materiaalgebruik betrokken. De resultaten van de verkenning worden aangeboden bij de Voorjaarsnota 2024.

Verlagen ambitieniveau beheer van spontane begroeiing op verhardingen

Met deze maatregel [waren we voornemens](#) om het ambitieniveau voor het beheer van spontane begroeiing (voorheen onkruidbestrijding) op verhardingen te verlagen van B-kwaliteit naar C-kwaliteit. Na een verdere uitwerking en doorrekening van deze maatregel blijkt dat de besparing die deze aanpassing zou opleveren veel lager ligt dan we hadden verwacht. Daarnaast heeft verlaging van het ambitieniveau diverse negatieve neveneffecten, waardoor er mogelijk extra kosten ontstaan. Zo kan een toename van planten en plantenwortels een negatief effect hebben op de technische staat van verhardingen en is er intensievere reiniging nodig. Dit weegt niet op tegen de relatief lage potentiële besparing. Daarom voeren we deze maatregel niet door.

Tot slot

De verschillende versoberingsmaatregelen worden de komende tijd doorgevoerd en verder uitgewerkt. De effecten van de maatregelen monitoren we op onder andere technische aspecten door reguliere inspecties uit te voeren, de daadwerkelijke financiële besparing en de maatschappelijke impact op basis van klachten en meldingen. Hierover informeren we u voorafgaand aan de behandeling van de Voorjaarsnota in 2024, conform de toezegging in de raadsbrief Versoberingsopgave Openbare Ruimte.

Burgemeester en wethouders

Datum 12 juni 2023
Ons kenmerk 11304333

Met bovenstaande versoberingsmaatregelen verwachten we de besparingsdoelstellingen voor 2023 en 2024 in te kunnen vullen. De beoogde structurele bezuiniging vanaf 2025 kan grotendeels worden ingevuld met de genoemde versoberingsmaatregelen, maar nog niet volledig. Wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om hier vanaf dat moment invulling aan te geven, en informeren u hierover.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,